

Vienpadsmit padomi pārejot uz OpenOffice.org

Autors: Bruce Byfield

Tulkoja: orvils

Pēdējos 18 mēnešus es esmu kūdījis cilvēkus pamēģināt OpenOffice.org (OOo). Šajā procesā es pamazām esmu sapratis, ka ar vienkāršu runāšanu par bezmaksas programmatūru nepietiek. Nav jau tā, ka cilvēkiem nepatīktu bezmaksas programmatūra, kuras izstrādē un tālākā virzībā ikvienam ir sava teikšana. Problēma slēpjas tajā, ka fakts, ka kāda programmatūra ir bez maksas ne vienmēr nodrošina vieglu un ērtu pāriešanu uz OpenOffice.org.

Esmu uzrakstījis dažus padomus, kas varētu palīdzēt izlemt par pāriešanu uz OpenOffice.org, jo pat vis atvērtākajiem cilvēkiem parasti ir šis tas ar ko jātiek skaidrībā. Galu galā ir vajadzīgs laiks, lai izmēģinātu jauno produktu un saprastu vai katrā konkrētajā gadījumā tas jums derēs. Ja nav ziņkārtības un vēlmes izpētīt jauno, tas nekas nevar palīdzēt jums pāriet, taču ja uzmanīgi izlasīsiet šos padomus pārejas procesam vajadzētu būt samērā vienkāršam.

1. Nedomājiet, ka jaunajā produktā kaut kas pietrūkst

Bieži vien cilvēki saka: “Es jau labprāt pārietu uz OpenOffice, bet ...” un tad viņi nosauc kādu funkciju bez kuras viņi nevar dzīvot. Viņi ir uz īsu brīdi ielūkojušies OpenOffice.org un saka, ka šīs vitāli svarīgās funkcijas šajā biroja programmatūras paketē neesot. Lielākajā daļā gadījumu es uzreiz varu pateikt, kur meklējama šī it kā neesošā funkcija vai iespēja. Tad parasti cilvēki nokaunas un veikli nomaina sarunas tematu.

Tikai dažreiz žēlošanās par kādu trūkstošu un vitāli svarīgu funkciju ir patiesa, taču lielākajā daļā gadījumu tā ir tikai attaisnošanās. Lai arī kā nebūtu, es nojaušu ka cilvēki nereti uzskata, ka brīvā (atvērtā pirmkoda) programmatūra vienmēr ir sliktāka kā tās komerciālie analogi un ikreiz, kad pavirši aplūkojot kādu jaunu produktu viņi nevar atrast meklēto viņi uzreiz ķeras pie šī aizsprieduma.

Pat, ja šis pieņēmums būtu patiess (lai arī Linux, Apache, GIMP vai Firefox lietotāji zina, ka tā nav), tas neattiecas uz OpenOffice.org. Patiesībā OpenOffice.org un tā “Sun” priekšgājējam StarOffice ir daudz gara attīstības vēsture nekā domā lielākā daļa lietotāju. Pirmā StarOffice versija DOS videi tika izlaista tālajā 1985. gadā. Maz ticams, ka no sākotnējā koda kaut jel kas ir atlicis, taču OpenOffice ir divdesmit gadu garas izstrādes auglis. Tas ir visnotaļ pabeigts un kvalitatīvs produkts.

Jā tiesa, citām dokumentu apstrādes paketēm ir funkcijas kuru nav OpenOffice.org, taču tieši tā pat šajā biroja programmatūras komplektā ir tādas funkcijas kuru nav konkurentiem.

Galvenā doma ir tā, ka nevajag ar neticību raudzīties uz OOo iespējām. Parasti meklētā funkcija ir kādā no izvēlnēm, tā var atrasties citā vietā vai nedaudz atšķirties no tās pie kuras esat pieraduši, taču nedaudz pameklējot tā tomēr kaut kur atradīsies.

2. Negaidiet, ka dažādas funkcijas atradīsies tajās pat vietās

Nav nekādu šaubu, ka OOo saskarne ir līdzīga “Microsoft Office” saskarnei, izvēlņu izkārtojums lielos vilcienos ir tāds pat. Šī līdzība lielā mērā var atvieglot pārejas procesu, taču reizēm tā var arī maldināt.

Vairākās vietās OOo ir sakārtojies un padarījis saprotamākas “Microsoft Office” izvēlnes. Piemēram tabulas OpenOffice.org 1.1 versijā neatrodas atsevišķā izvēlnē, bet gan *Insert* izvēlnē. Citreiz vienas un tās pašas funkcijas dažādos produktos saucas dažādi. Piemēram “MS Office” vidē sastopamā *Autosummary* funkcija OpenOffice vidē saucas *AutoAbstract*.

Citiem vārdiem sakot OOo ir pazīstamo un jauno iespēju sajaukums. Laimīgā kārtā pamatfunkcijas atrodas to ierastajās vietās, tāpēc vienkāršiem lietotājiem nevajadzētu apjukt šajā jaunajā vidē. Taču, ja esat spējīgāks lietotājs, jums jābūt nedaudz elastīgākam. Ja jūsu meklētā funkcija nav tajā vietā, kur meklējāt, padomājiet kurā citā izvēlnē tā iederētos vai kā vēl tā varētu būt nosaukta. Ja nevarat neko izdomāt apskatieties “MS Office” funkciju salīdzinājumu pamācībā (Help) vai šajā abu programmu salīdzinājumā: <http://www.raycomm.com/techwhirl/magazine/technical/openofficewriter.html>

Lielākajā daļā gadījumu jums vajadzētu viegli atrast meklēto.

3. Nedomājiet, ka jums vajadzēs papildus apmācību

Lai arī pārejas procesā jūs varat saskarties ar dažu rīku atrašanas problēmām, nedomājiet, ka jums vajadzēs ilgu pārejas posmu. Normāli šādu pāreju var viegli realizēt nedēļas laikā vai pat krietni vien ātrāk. Parastie lietotāji varēs pāriet itin viegli, jo viņi teksta redaktoru lieto kā rakstāmmašīnu. Lai izceltu kādu teksta vietu, viņi to iezīmē un nospiež “Bold” podziņu, nevis piekārtai atsevišķu stilu, ja viņiem vēlāk liekas, ka izceļamais teksts labāk izceltos, ja būtu pasvītrots viņi iet cauri visam dokumentam un ar rokām maina katras izceltās vietas stilu, nevis izmaina attiecīgā stila parametrus.

Tikai primitīvāko teksta redaktora funkciju lietošana nav pats efektīvākais veids kā strādāt, taču daudzi cilvēki strādā tieši tā. OOo šīs pamatfunkcijas atrodas tieši tur kur lietotāji cer tās atrast. Teksta izskata parametri, piemēram, atrodas “Format” izvēlnē, bet pareizrakstības pārbaudes rīks ir meklējams “Rīku” jeb “Tools” izvēlnē. Pāreja uz OpenOffice.org var būt lielisks veids kā iemācīties ko jaunu un tajā pat laikā ierindas lietotājs pārejot uz OOo varēs turpināt savu ikdienas pienākumu veikšanu praktiski bez jebkādiem traucējumiem.

Prasīgākiem un spējīgākiem lietotājiem varētu vajadzēt vairāk laika, lai pielāgotos jaunajai videi, taču tāpat, kā vienas valodas zināšana jums palīdz iemācīties citu, arī viena teksta redaktora pārzināšana jums krietni atvieglo cita izzināšanu. Spējīgāki lietotāji zina ko sagaidīt un parasti spēj paši pietiekami veiksmīgi atrast vajadzīgo vai noskaidrot neskaidro. Tādējādi pastāv visai maza varbūtība, ka jums nāksies papildus apmācīt kādu lietotāju.

4. Nepaļaujieties uz esošo failu Importēšanas/Eksportēšanas funkcijām

Pirmajā brīdī OpenOffice.org liekas ideāli piemērots dažādu dokumentu apmaiņai starp dažādām biroja programmatūras paketēm, to skaitā “Microsoft Office”. Saglabājot failu jūs to varat noglabāt vairākos MS Office failu formātos, var izmantot dažādu failu tipu pārveidotāju (File -> AutoPilot -> Document Converter), tāpat jūs varat likt OOo pēc noklusējuma failu glabāt kādā no Microsoft failu formātiem, lai saglabātu VB skriptus, ko OOo nevar izmantot (Tools -> Options; Load/Save -> General; Apakšējā labajā malā: “Always Save As” izvēlamies “Microsoft Word 97/2000/XP”). Ko gan vairāk varētu vēlēt?

Rūgtā patiesība ir tāda, ka neviena importa vai eksporta funkcija nevienā biroja programmatūras paketē nekad nav darbojusies perfekti, patiesībā ir maz ticams, ka kādreiz kādā paketē kaut kas tāds varētu rasties. Ja kādreiz kaut kas tāds radīsies, es domāju, tā būs savstarpēja savietojamība starp OOo,

Koffice un GNOME Office, jo visi šie ir atvērtā pirmkoda produkti, kas krietni atvieglo dažādu savietojamības jautājumu risināšanu un attiecīgu rīku izstrādi.

Kāpēc tā? Nu pirmām kārtām dažādu pārveidotāju izstrāde ir smags un nepateicīgs darbs, jo īpašnieciskās kompānijas, kuru produktu failu formāti nav publiski pieejami, negrib lai to klienti lietotu konkurentu produktus vai to failu formātus. Atvērtu produktu gadījumā situācija ir daudz labāka, taču arī nav pilnīga. Izstrādātājiem parasti nevajag šādus pārveidotājus, tāpēc viņi nav pārāk ieinteresēti to izveidošanā.

Vienlīdz svarīgi ir tas, ka šādu rīku izveidē nākas darboties ar slēgtajiem failu formātiem. Izstrādātājam tas ir sarežģīts un ļoti laikietilpīgs process, kas nereti ir pat juridiski slidens. MS Office failu formātu pārveidotāju izveide ir īpaši sarežģīts process, jo šādu rīku izstrādātāji saskaras ar ierastajām šī jautājuma problēmām, turklāt "Microsoft" failu formāti bieži mainās un reizēm nav savietojami pat ar savām iepriekšējām versijām.

OpenOffice izmanto XML formāta failus, kas ievērojami atvieglo dažādu pārveidotāju izstrādi un tā MS Office failu formātu pārveidotāji ir vieni no labākajiem, ko jebkad esmu redzējis, taču neskatoties uz visu to lietotājiem būtu jāreķinās, ka būs jāvelta zināms laiks, lai veiktu pašrocīgus pārveidojumus.

Ja tomēr nevarat iztikt bez dokumentu apmaiņas starp OOO un kādu citu biroja programmatūras paketi, mēģiniet ierobežot rediģējamo dokumentu apmaiņu līdz īsiem un tehnoloģiski vienkāršiem dokumentiem. Iepazīstieties OOO pamācībā ar to kā pārveidot "Microsoft Office" dokumentus un apskatiet to elementu sarakstu no kuriem būtu vēlamas izvairīties. Lai uzlabotu rezultātu lietojiet stilus un pārlicinieties, ka abām programmatūras paketēm ir pieejami vienādi fonti. Taču arī šajā gadījumā ir iespējams dažādas problēmas. Lai tās mazinātu, jūs varētu izveidot pieļaujamo formatēšanas elementu sarakstu.

Ja lietotājiem nav jārediģē jūsu dokumenti izmantojiet PDF failu formātu (File -> Export as PDF). PDF failu formāts ir diezgan tuvs atvērtajiem failu formātiem, tāpēc uz to jūs varat paļauties.

Iespējams pats labākais risinājums dokumentu apmaiņai starp dažādām biroja programmatūras vidēm ir HTML vai vienkāršots DocBook. Abus šos formātus var aplūkot modernajos interneta pārlūkos un vajadzības gadījumā tos var atvērt arī teksta redaktorā. Labākā izvēle šajā gadījumā būtu lietot tikai vienu produktu. Problēmas vēl joprojām sagādās dokumentu apmaiņa ar ārpusauli, taču jūsu biroja ikdiena būs daudz vieglāka.

Lietojot OpenOffice jūsu ieguvums šajā gadījumā būs spēja atvērt praktiski jebkuru dokumentu, kas jums sagādātu problēmas MS Office vidē, jo tā neatbalsta atvērtos dokumentu standartus, tajā skaitā arī OpenOffice dokumentus, kurus pēdējā laikā sāk lietot arvien vairāk uzņēmumu visā pasaulē.

5. Izveidojiet savu biežāk lietoto funkciju sarakstu

Pirms pārejas uz OpenOffice.org izveidojiet sarakstu ar tām funkcijām un darbiem ko jūs un jūsu nodaļa parasti dara biroja programmatūras paketē. Mēģiniet neiekļaut šajā sarakstā vairāk kā 20 dažādas funkcijas. Pēc tam veltiet pusstundu vai pat stundu izmēģinot tās vai pētot OOO pamācību, tad uzrakstiet uz atsevišķām kartiņām kā šos darbus vai funkcijas paveikt jaunajā vidē un izdaliet šīs kartiņas visiem saviem darbiniekiem. Kad cilvēki ir pieraduši pie jaunās vides un iemācījušies tajā veikt savus pamatuzdevumus nomainiet sākotnējās kartiņas ar ne tik ierastu darbību aprakstiem. Pēc dažām dienām vai pat stundām jūs pārliecināsieties, ka cilvēkiem kartiņas vairs nebūs vajadzīgas

6. Lietojiet pieejamās pamācības

OOo tiek piedāvāts kopā ar pilnvērtīgi izstrādātu palīdzības sistēmu (Help). Agrāko versiju pamācībām trūka satura un reizēm tās nesniedza vajadzīgās atbildes, taču sākot ar 1.1 versiju OpenOffice.org palīdzības sistēma ir kļuvusi par patiesu palīgu nevis vienkāršu formalitāti.

Pārejas sākumposmā lieciet visiem izlasīt pirmās četras saites OpenOffice.org palīdzības sistēmas ievadlapā. Šīs saites piedāvā labu vispārīgu aprakstu, lai labāk iedziļinātos šajā programmā. Tāpat vajadzētu pārvarēt savu dabisko neiecietību un uz pirmajām pāris nedēļām ieslēgt paplašinātos padomus (Extended Tips) un biroja palīgu (Help Agent). Abi šie OOo rīki piedāvā lietotājiem informāciju mazās devās un, lai arī sākumā jūsu izpratne liekas sadrumstalota, ilgākā laika posmā skatoties šis ir labs un vienkāršs veids kā mācīties.

7. Sāciet ar AutoPilot funkciju

Viena no OOo funkcijām, kas varētu īpaši patikt jaunienācējiem ir vedņu (wizard) sērija, kas soli pa solim izvadīs jūs cauri tādu klasisku dokumentu izveidei kā vēstule vai atgāzne. Galarezultāts var nedaudz atšķirties no tā ko jūs vēlējāties, taču šis ir ātrs veids, kā uzsākt darbu ar OOo. Šo funkciju meklējiet šeit: Files -> AutoPilot. Mēģiniet salīdzināt, kā atsevišķi AutoPilot parametri ietekmē gala rezultātu. Tas ir labs veids kā noskaidrot ko uz ko OpenOffice.org vispār ir spējīgs izdarīt

8. Mācieties izmantot stilus

Ja esat no tiem lietotājiem, kas katru teksta fragmentu formatē atsevišķi iezīmējiet savu pāreju uz OOo ar to, ka iemācieties lietot stilus. Stilu lietošana jebkurā teksta redaktorā ļauj ietaupīt laiku, jo izmaiņas teksta formatējumā jūs veicat vienreiz centralizēti un tās automātiski notiek vajadzīgajās vietās visā dokumentā. OOo vidē stili ir jo īpaši svarīgi, jo OpenOffice jums piedāvā gatavas stilu veidnes ne vien paragrāfiem vai atsevišķiem simboliem, bet arī lapām, teksta rāmjiem un sarakstiem. Izmantojot stilus jūs nevien samazināsiet problēmas, bet arī ievērojami palielināsiet savu efektivitāti.

OpenOffice.org svarīgākais elements saistībā ar stiliem ir tā stilu palete jeb “Stylist” (Format -> Stylist). Šo stilu paleti jūs varat lietot, lai ātri pievienotu konkrētu stilu kādam teksta elementam, lai rediģētu esošos stilus un lai taisītu jaunus. Savukārt, lai atlasītu konkrētajā brīdī piemērotākos stilus, jūs varat lietot vairākus šīs stilu paletes filtrus.

9. Iemācieties lietot Navigatoru

Navigator (Edit -> Navigator vai F5) ir līdzīgs Stylist, tas ir vēl viens svarīgs rīks, lai efektīvi lietotu OOo. Kā jau var noprast pēc šī rīka nosaukuma tas ir paredzēts, lai palīdzētu jums ātri pārvietoties uz dažādām vietām jūsu dokumentos. Tabulas, grafiki, saites vai konkrētas lapas, ar šī rīka palīdzību jūs varat zibenīgi pārlēkt praktiski uz jebkuru elementu savā dokumentā. Elementi tiek automātiski numurēti tiklīdz jūs tos izveidojās, taču papildus tam jūs varat tiem piešķirt arī nosaukumus, kas raksturotu to būtību. Šāda pieeja lēkāšanu pa dokumentu padarīs daudz vieglāku un produktīvāku.

Taču neļaujiet šī rīka nosaukumam jūs maldināt. Navigator nav tikai jūsu dokumenta karte,

pārslēdzoties virsrakstu režīma jūs ar tā palīdzību varat pārvietot dažādas dokumenta nodaļas un mainīt virsrakstu līmeni jeb svarīgumu. Ar Navigator palīdzību jūs varat atstāt sev dažādus atgādinājumus, bet Master Document režīmā tas pārvēršas par satura rādītāju.

Īsāk sakot Navigator ir tas rīks kuru jums varētu sanākt lietot itin bieži. Ja darbojoties ar citiem rīkiem jūsu iepriekšējā pieredze jums var lieki noderēt, tad Navigator gadījumā jums to nāksies apgūt no nulles, jo citās biroja programmatūras paketēs šāda rīka nav.

Varētu gadīties, ka noklusētais Navigator izmērs ir pārāk mazs. Ja tā, tad pavelciet tā malas lielākas līdz tas ir pietiekami liels un tajā pārskatāmi satilpst viss jūsu dokumenta saturs.

10. Meklējiet apslēptas funkcijas

Negaidītas funkcijas un dažādus jaunus rīkus var atrast jebkurā programmā. Šie nav gluži apslēpti dārgumi, bet gan daļēji apslēptas funkcijas kuru spēks un lietderība ne vienmēr tiek pietiekami uzsvērtā dažādās pamācībās. Piemēram, es ātri atradu Undo funkciju (Edit -> Undo), taču man pagāja pāris nedēļas līdz atskārtu, ka ilgāk paturot nospiestu peles labo pogu uz Undo ikonas rīkjoslā, es varu izvēlēties atceļamo darbību skaitu.

Šādi un līdzīgi pārsteigumi panāk savu: tie dod jums pārlicību par jūsu zināšanām un spējām, turklāt tie iedrošina jūs turpināt mācīties un apgūt jaunas lietas, kas var palīdzēt jūsu ikdienas darbā. Šie “dārgumi” ir tā vērti, lai viņus meklētu.

11. Pirms ko izlemiet, veltiet zināmu laiku šī lēmuma apdomāšanai.

Pēc pirmajām pāris reizēm OpenOffice vidē jums radīsies iespaids, ka šeit viss ir jauns un savādāks. Šajā vidē viss izskatās savādāks nekā jūsu vecajā teksta redaktorā, te viss ir izkārtots savādāk un šeit lietas notiek ne tā kā jūs esat pieraduši. Dažiem cilvēkiem ar to pietiek, lai mestu plinti krūmos un atgrieztos pie sava vecā rīka.

Taču pirms pieņemat pārsteidzīgus lēmumus, veltiet zināmu laiku, lai iepazītu OpenOffice un tā iespējas. Atmetiet aizspriedumus par visu jauno un izmēģiniet to savu ikdienas pienākumu veikšanā. Pirms pat domājat par sava viedokļa izteikšanu pavadiet vismaz 10 līdz 15 stundas darot šajā vidē savus ikdienas darbus. Pēc tam mierīgi sarakstiet visus OOo lietošanas plusus un mīnus. Ja tomēr izlemiet par sliktu OpenOffice, neaizmirstiet vēlreiz pārbaudīt kādu citu versiju pēc gada vai diviem. Iespējams nākotnē tas pilnīgāk atbildīs jūsu vajadzībām. Ja jūs pieņemat svarīgus lēmumus savā uzņēmumā, jūs varētu sazināties ar OOo izstrādātājiem, lai noskaidrotu, vai jūsu kompānija nevar finansēt jums trūkstošās funkcionalitātes izveidošanu. Savukārt, ja jūs izlemiet pāriet uz OpenOffice, apsveicu, jūs esat labi sagatavojies un pieņemat pareizo lēmumu.

Šī raksta autors Brūss Bifilds (Bruce Byfield) bija Stormix Technologies produktu menedžeris un Progeny Linux System mārketinga un komunikāciju direktors. Tāpat viņš bija arī viens no grāmatas “Maximum Linux” autoriem un sākotnējais “Desktop Debian” lietotāja rokas grāmatas autors. Savā brīvajā laikā viņš klausās punk-folk mūziku, audzē papagaiļus un brīvprātīgi skrien garas un mokošas distances.

Dokumenta publiskās licences piezīme

Šī dokumenta saturs ir pakļauts Publiskās Dokumentācijas Licences 1.0 versijai (turpmāk "Licence"); Jūs šo dokumentu drīkstat lietot tikai tad, ja piekrītat šīs licences noteikumiem. Licences kopija ir pieejama te: <http://www.openoffice.org/licenses/PDL.html>

Šis dokuments Sākotnēji tika sarakstīts kā "Vienpadsmit padomi pārejot uz OpenOffice.org". Tā sākotnējais autors ir Brūss Bifilds (Bruce Byfield), Outlaw Communications. Autortiesības © 2003. Visas tiesības ir saglabātas. bbyfield@axion.net. 604-421.7177.

Šis teksts sākotnēji tika publicēts žurnāla "*Linux Journal*" 2004. gada marta numurā. Vēlāk autors to nedaudz pamainīja un publicēja saskaņā ar OpenOffice.org PDL licences noteikumiem.

2005. gada septembrī teksts tika pārtulkots uz latviešu valodu. Tulkojuma autors: Raivis Dejus (orvils). Veikto izmaiņu autortiesības © 2005. Visas tiesības saglabātas. Raivis Dejus, orvils@gmail.com